

[Energiministeren]

ske og retlige grundlag for naturgasprojektets gennemførelse.

Der kan måske være grund til at understrege baggrunden for lovforslaget og dermed også for beslutningen om at etablere det ny datterselskab.

Med det ny selskab imødekommer man først og fremmest et længe næret ønske hos de regionale selskaber om en udskillelse af D.O.N.G. A/S' naturgasaktiviteter fra de øvrige virksomheder i dette selskab. Naturgassen har naturligvis hele tiden økonomisk og regnskabsmæssigt været adskilt fra D.O.N.G.s øvrige opgaver, men dannelsen af en selvstændig juridisk enhed vil bidrage til en klarere og mere overskuelig afgrænsning over for omverdenen. Jeg tror også, at der på den måde vil ske en styrkelse såvel af grundlaget for ledelsen af gasaktiviteterne i D.O.N.G. som af samarbejdet mellem interessenterne i naturgasprojektet.

Strukturændringen er også i god overensstemmelse med de synspunkter og forudsætninger, som her i folketinget har været lagt til grund i forbindelse med forårets beslutninger vedrørende gasprojektet. Jeg vil her nøjes med at nævne finansudvalgets beslutning fra april om de kommende års kapitaltilførsel til D.O.N.G. Det er her direkte forudsat, at de bevilgede beløb skal stilles til rådighed for et nyt datterselskab, der oprettes med henblik på at videreføre naturgasaktiviteterne.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at også D.O.N.G.s øvrige aftalepartnere og långivere under de foreløbige drøftelser har udvist stor forståelse for og velvilje over for den foreslåede ændring af strukturen.

Jeg er selvsagt parat til under udvalgsarbejdet at bidrage til den yderligere oplysning af tingene, som man i udvalget måtte ønske, at gå ind i en drøftelse af det, som hr. Hans Hækkerup nævnte med hensyn til, hvilke tanker der kan anlægges med hensyn til bestyrelsens sammensætning. Jeg har ikke i dag tilendebragt mine overvejelser herom og vil derfor foretrække, at de drøftelser, som naturligt ønskes i den sammenhæng, kan ske i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 27:

Forslag til lov om forbud mod installering af direkte elvarme.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 10/10 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Det forslag fra SF, som i dag skal drøftes, vender sig mod installering af direkte elvarme.

Forslaget indeholder et absolut forbud mod elvarme i bygninger, der opføres efter 1. juli 1985. For eksisterende bygninger, der ligger i områder, som ikke kan forventes forsynet med kraftvarme eller naturgas, det såkaldte område 4, skal nyinstallering af elvarme ligeledes være udelukket.

Lovforslaget indeholder nogle enkelte undtagelser fra disse meget absolutte forbudsregler, undtagelser, som er af meget begrænset rækkevidde.

Der lægges med dette forslag op til et vidtgående indgreb, et indgreb, der navnlig vil ramme de borgere, som lever i yderområder, der i forvejen er dårligere stillet end andre dele af landet. Lad mig derfor til indledning give udtryk for, at jeg tror, man generelt skal være varsom med at gennemføre vidtgående forbudsregler af denne karakter. Undertiden kan det være nødvendigt, men det kræver stærke grunde, og det kræver omhyggelig forberedelse og en nøje gennemtænkning af forbudets udstrækning og konsekvenser. Jeg føler mig ikke overbevist om, at dette lovforslag opfylder disse almindelige krav.

[Energiministeren]

Af gode grunde kan jeg ikke her gå detaljeret ind på hvert enkelt af de synspunkter, der er opført som begrundelse for forslaget, men nogle enkelte bemærkninger er nødvendige.

For det første med hensyn til miljøet. Der henvises i bemærkningerne til miljøministeriets bidrag til energiplan 81 »Miljø og energi 81«. Jeg må derfor gøre opmærksom på, at de dér anførte tal for emissionen af partikler, svovldioxid og kvælstofoxider ved kulbaseret elvarme ikke længere er dækkende.

Som følge af den almindelige teknologiske udvikling og andre tiltag, herunder forsøringsloven og aftalen om naturgassalg til elværkerne, vil de fremtidige emissionstal blive væsentlig lavere. Hertil kommer, for så vidt angår svovldioxid, at anvendelsen af elvarme nu efter vedtagelsen af forsøringsloven er uden betydning for dette forureningsspørgsmål. Efter forsøringsloven skal der som bekendt fastsættes kvoter for elværkernes svovlemission, og disse kvoter gælder og skal overholdes af elværkerne, uanset hvor meget elvarme der anvendes.

Lad mig også sige noget om virkningsgrader og elvarens belastning af kraftværker i spidsbelastningssituationer.

Det siges i bemærkningerne, at udnyttelsen af brændselets energiindhold i et normalt kraftværk er 40 pct. mod 75–85 pct. i et olie-fyr. Det er rigtigt, at virkningsgraden på et traditionelt kraftværk er lav. Dette er imidlertid ikke dækkende for det samlede billede. Udnyttelsen af overskudsvarme fra elværkerne stiger væsentligt, og det må derfor tages i betragtning, at virkningsgraden på kraftvarmeværkerne er langt højere, nemlig omkring 80 pct.

Jeg kan heller ikke uden videre være enig, når det siges, at direkte elvarme altid er uheldig på grund af belastningen af kraftværkerne i spidslastsituationer og det heraf følgende krav om øget elværkskapacitet. Også her tror jeg der er brug for en mere nuanceret vurdering. Det er velkendt, at elværkerne i dag har en stor variation af elforbruget over døgnets timer. Kan denne variation udjævnes f.eks. ved brug af elvarme, vil dette kunne medføre en forbedring af den samlede drift i elproduktionen.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at der i de senere år er gennemført en række forsøg med afbrydelig og akkumulerende elvarme.

Hvis disse forsøg fører frem til positive resultater, vil det være muligt at afbryde elforsyningen til opvarmning i de tidsrum, hvor elværkerne har spidslast, sådan at en del af forbruget kan flyttes fra spidslastperioder til lavlastperioder.

Udviklingen af disse nye elvarmesystemer er endnu ikke afsluttet, men specielt for den afbrydelige elvarme er de hidtidige resultater lovende. En færdigudvikling af sådanne nye systemer vil af mange grunde være positiv, ikke mindst fordi disse systemer er meget velegnede i kombination med vedvarende energianlæg.

Jeg tror derfor, man skal være meget opmærksom på, at et forbud som det foreslåede mod direkte elvarme vil kunne bremse den positive udvikling, som er i gang på disse vigtige områder.

Alt i alt tror jeg, det er vigtigt at holde sig klart, at elvarme ikke nødvendigvis er af det onde. Udnyttet på den rette måde vil elvarme efter omstændighederne kunne være et rationelt og økonomisk led i det samlede energisystem. Hertil kommer, at brændselsforbruget ved elvarme er væsentlig billigere end f.eks. et olie-fyrs brændselsforbrug. Valutamæssigt kan der således være en betydelig gevinst ved elvarme fremfor olie-fyr.

Også set fra forbrugernes synspunkt vil elvarme i visse tilfælde i forbindelse med en fornuftig isolering kunne være økonomisk fordelagtig. Når det er sagt, må det naturligvis også siges, at elvarme i en række tilfælde kan være uhensigtsmæssig, og at det i disse tilfælde kan være rimeligt at forhindre en udbredelse af denne opvarmningsform. Formålet med et forbud er at sikre et markedsgrundlag for enten fjernvarme eller naturgas.

Som bekendt giver varmforsyningsloven imidlertid allerede i dag kommunerne adgang til at sikre markedet for kollektive varmesystemer ved at forbyde elvarme i ny bygelse og ved at gøre brug af tilslutningspligt til de pågældende kollektive varmesystemer.

Forslagsstillerne finder ikke, at disse regler er tilstrækkelige, fordi kommunalbestyrelserne efter forslagsstillernes opfattelse ikke gør tilstrækkeligt brug af de pågældende styringsmidler. Heller ikke denne opfattelse kan jeg være enig i. En undersøgelse foretaget af energistyrelsen viser, at mindst en femtedel af alle landets kommuner har nedlagt forbud

[Energiministeren]

mod elvarme i ny bebyggelse, og i de såkaldte delplankommuner har op mod en tredjedel af kommunerne forbudt elvarme. Hertil kommer, at en række kommuner har forhindret installation af elvarme i ny bebyggelse ved at påbyde tilslutning til et kollektivt varmesystem.

Erfaringerne viser således, at kommunerne i vidt omfang har været parat til at udnytte adgangen til at forbyde elvarme dér, hvor kollektive forsyningsmuligheder er til stede eller kommer efter lagte planer. Når det ikke er sket i endnu videre omfang, synes jeg, man skal være opmærksom på den mulighed, at det kan skyldes, ikke uvilje i kommunerne, men snarere en naturlig tilbageholdenhed over for at fastholde forbrugerne på olie af hensyn til fjerne og ubestemte alternative forsyningsmuligheder.

Jeg tror, at det allerede er fremgået, at regeringen ikke har sympati for det foreliggende forslag. Først og fremmest lægger jeg imidlertid vægt på, at forslagets absolut udformede forbud indeholder et meget væsentligt indgreb over for den del af befolkningen, der lever i det såkaldte område 4. Det er områder, som ikke får del i de fordele, der er knyttet til fjernvarmen og naturgassen. I vidt omfang drejer det sig om tyndt befolkede yderområder, som også i andre henseender er ringere stillet end de øvrige dele af landet. Beboerne i disse områder vil man altså afskære fra en opvarmningsform, som fornuftigt anvendt kan være billigere end olie, og det vil man gøre helt generelt og uden enhver konkret vurdering af, om der i det pågældende område er nogen som helst udsigt til, at der nogen sinde kan etableres en alternativ energiforsyning. Dette finder jeg hverken hensigtsmæssigt eller rimeligt og slet ikke socialt afbalanceret.

Lad mig endelig sige, at flere af de spørgsmål, jeg her har berørt, er nærmere belyst i den rapport om område 4, som der arbejdes med i energiministeriet. Rapporten forventes afsluttet inden jul og vil naturligvis straks blive sendt til det energipolitiske udvalg.

Det er min generelle opfattelse, at et så vidtgående indgreb som det, der her er tale om, ikke bør gennemføres uden efter forudgående meget grundige overvejelser.

Regeringen må fraråde folketinget at vedtage det fremsatte beslutningsforslag. Område 4-rapporten vil kunne bidrage til en større

nuancering af debatten, og jeg tror i høj grad, der vil være brug for et væsentligt bredere oplysningsmateriale, før der generelt kan tages stilling til nærmere regulering af brugen af elvarme.

Jeg vil naturligvis som sædvanlig være parat til over for udvalget at bidrage med alle de oplysninger, som udvalget ønsker.

Baadsgaard (S):

I det beslutningsforslag, som socialdemokratiet fremsatte i sidste samling om vedvarende energi- og varmeforsyning i zone 4, er et af forslagene et stop for udbredelse af elvarme i de områder, hvor der eksisterer fjernvarmenet, eller hvor der er rimelige forudsætninger for etablering af fjernvarmenet med henblik på at udnytte lokale energiresourcer.

Efter socialdemokratiets opfattelse vil en spredt overgang til elvarme i landsbyer og samlede bebyggelser undergrave økonomien i mindre, kollektive varmeforsyningsprojekter og dermed forringe eller umuliggøre udnyttelsen af vedvarende energi og lokale energiresourcer.

I energiplan 81 er målet at nå en forsyningsgrad i år 2000 på 6 pct. fra de vedvarende energikilder. Med den fart etableringen af vedvarende energi har på indtil i dag, vil det være helt umuligt at opfylde målsætningen i energiplan 81. Derfor skal forskningen og udvikling af vedvarende energi fortsætte med uformindsket styrke, og tilskud til vedvarende energi og til forsøgs- og demonstrationsanlæg er også nødvendige elementer til opnåelse af planens målsætning, men her kniber det at få regeringen og det radikale venstre med. Der er flere midler, der kan tages i anvendelse, og et af dem er at planlægge efter det mål, vi vil nå, og undgå en udvikling, som vil forringe eller forhindre rimelige og fornuftige dispositioner, når forholdene på et senere tidspunkt er bedre belyst.

Socialdemokratiet er positivt over for hovedsigtet med lovforslaget, sådan som vi læser bemærkningerne. Vi mener imidlertid, at forslaget er for kategorisk med sit totale forbud mod direkte elvarme. Det vil måske vise sig, at direkte elvarme er en løsning for helt fritliggende huse, men socialdemokratiet vil gerne medvirke til at forhindre, at elvarme

[Baadsgaard]

allerede forud for en varmeplanlægning ødelægger en nødvendig tilslutningsgrad for et eventuelt kollektivt varmforsyningsprojekt. Det er, hvad der kan ske, hvis elvarme installeres i en del af husene i de mindre bysamfund.

I socialdemokratiets forslag fra sidste samling om varmforsyning i zone 4 – som vi for øvrigt planlægger at fremsætte igen med enkelte ændringer og tilføjelser – sagde vi, at styringen af disse forhold skal ske gennem de retningslinjer, energiministeren kan lægge for kommunernes varmeplanlægning, og det er stadig vor opfattelse, at det er ad den vej, problemet skal løses. Hvis ikke energiministeren mener at have beføjelse til noget sådant, er der mulighed for at rette op på det ved den revision af varmforsyningsloven, som er forestående. I øvrigt venter vi stadig på den rapport, som vi ved behandlingen i foråret af et tilsvarende forslag fik stillet i udsigt skulle komme her til sommer, men nu kan vi så forstå, at vi skal vente til ved nytårstid. Vi håber, at den rapport ikke alene kan danne baggrund for behandlingen af dette lovforslag, men om muligt også give en bedre baggrund for et fremstød for den vedvarende energi, specielt i zone 4.

Jeg mener med disse bemærkninger at have givet udtryk for socialdemokratiets positive indstilling med hensyn til at medvirke til en løsning af de nævnte problemer med elvarmens foregribelse af egentlig varmeplanlægning. Vi må imidlertid afvise forslaget i den foreliggende form, men ser frem til et positivt arbejde i udvalget.

Annelise Gottfredsen (KF):

Jeg kan da give forslagsstillerne ret i, at dansk energipolitik naturligvis går ud på at begrænse energiforbruget som helhed. Energi er jo stadig, trods vore egne ressourcer, en tyngende post på vort budget.

Socialistisk folkepartis forslag om at forbyde direkte elvarme i bygninger opført efter 1. juli 1985 og at forbyde nyinstallering af direkte elvarme i eksisterende bygninger i områder, som ikke vil blive forsynet med kraftvarme eller naturgas, altså det, som kaldes område 4, forekommer hverken logisk eller velbegrunder. Forslagsstillerne ønsker at fremme vedvarende energi i disse områder. Uagtet vedvarende energi naturligvis kan

være et fordelagtigt alternativ til traditionelt energiforbrug, vil det ikke være rimeligt at hindre elvarme og dermed binde forbrugerne i et bestemt område til et dyrt olieforbrug. Man kan ikke se bort fra den kendsgerning, at installering af vedvarende energi såvel samfundsøkonomisk som privatøkonomisk ofte er ufordelagtigt.

Dette betyder naturligvis ikke, at vi ikke mener, at man skal forske og søge vedvarende energi udviklet, men det vil især, hvis man vedtager dette forslag, være de mindre-bemidlede forbrugere, som vil blive henvist til fortsat olieafhængighed. Med andre ord: forslaget vender den tunge ende nedad.

I øvrigt kan man ikke se bort fra, at vedvarende energi også indgår i traditionel elfremstilling.

Det lovforslag, vi vedtog i foråret, om svovlrensning af røgen fra kraftværkerne, betyder en stor miljømæssig forbedring ved brug af elvarme, og med en stigende anvendelse af vedvarende energi som supplement til anden opvarmining som hovedvarmekilde er el overordentlig velegnet og vil netop fremme anvendelse af vedvarende energi. I øvrigt er el, hvor der ikke kan anvendes naturgas, en nødvendighed ved anvendelsen af varmepumper. Varmepumper giver også den mulighed for afbrydelighed i elenergi, som ministeren forklarede så udmærket, og som det er særdeles ønskeligt at videreudvikle, og hvor netop anvendelse og udvikling i område 4 kan blive banebrydende.

Der er mange andre indvendinger imod forslaget, som ministeren udmærket har redegjort for, og som jeg ikke skal gentage. Jeg vil blot understrege, som det også er blevet fremhævet, at kommunerne jo allerede har en mulighed for at foretage varmeplanlægning uden brug af el.

Under henvisning til, at ministerens udvalg om opvarmning i område 4 endnu ikke har afgivet sin rapport, kan det konservative folkeparti ikke støtte forslaget.

Svend Erik Hovmand (V):

I venstre vil vi meget gerne være med til at fremme alternative energiformer, ingen diskussion om den sag. Men vi vil ikke være med til at fremme alternative energiformer for enhver pris. Vi vil ikke være med til at

[Svend Erik Hovmand]

gennemføre forslag, der virker socialt urimelige over for store befolkningsgrupper.

Det gør præcis dette forslag. Dette forslag er efter vores bedste opfattelse asocialt i et meget betydeligt omfang. Det rammer nemlig de mennesker, der bor i den del af landet, der ikke har mulighed for kollektive opvarmningsformer. Hvem er det? Hvem er hr. Hansen og hr. Petersen, som jeg her taler om? Ja, det er faktisk en femtedel af Danmarks befolkning. Det er alt det, der hedder område 4, landdistrikterne, yderområderne.

Jeg synes, det er usædvanlig modigt af et parti at komme med et forslag, der i den grad er diskriminerende over for en femtedel af landets befolkning. 1 million mennesker vil med dette forslag være afskåret fra at bruge den opvarmningsform, der hedder elektricitet. Jeg synes, det er helt urimeligt over for en så stor befolkningsgruppe.

Hvad er det så, man siger til denne befolkningsgruppe? Man siger til den: I må klare jer med kollektiv opvarmning, koste hvad det vil, hvad enten det bliver dyrere for jer, eller det bliver bedre eller dårligere, det er sådan set ligegyldigt, I skal bruge kollektiv opvarmning, eller I skal bruge alternativ opvarmning, uanset hvad prisen måtte være for det. Jeg synes, at denne grundtanke er meget, meget urimelig over for en betydelig del af Danmarks befolkning.

Den gruppe, jeg her taler om, befolkningen i landområderne, har et selvfølgelig krav på driftssikker og komfortabel energiforsyning til en konkurrencedygtig pris, på linje med dem, der bor i områder med kollektive opvarmningsformer. Der er ingen som helst diskussion om, at med et forslag af denne beskaffenhed vil man ikke bare indsnævre deres valgmuligheder, men også forhindre dem i at bruge den energiform, der for dem er økonomisk rimelig og også ud fra et samfundsøkonomisk sigte er rimelig og hensigtsmæssig. Derfor vender vi os imod forbudstanken.

Med hensyn til mulighederne for at forbyde direkte elvarme i eksisterende bygninger vil jeg blot henvise til den eksisterende varmeplanlov, der allerede åbner mulighed herfor, hvis man lokalt i den enkelte kommune har ønske herom.

Lad mig afslutningsvis sige, at jeg håber meget, at man fra forslagsstillernes side går hjem og tænker sig om én gang til. Jeg tror

ikke, at man har haft blik for de sociale skævheder, et forslag af denne karakter vil medføre. Jeg er i hvert fald glad for den afvisende holdning, som bl.a. kom til udtryk hos den socialdemokratiske ordfører for et øjeblik siden. Jeg går ud fra som givet, at der ikke i folketinget vil kunne samles flertal for et forslag, der i den grad er socialt diskriminerende.

Sven Skovmand (RV):

Elvarme kan vurderes ud fra flere synsvinkler. Man kan betragte den under en energiøkonomisk synsvinkel, og så er det en dårlig idé, for der går store mængder varme tabt ved produktionen af elektriciteten, og der er et vist tab i ledningsnettet. Men kan også betragte den under en privatøkonomisk synsvinkel, og så kan det være en god idé. Det gælder især sommerhuse og særdeles velisolerede huse, hvor forbruget af el under alle omstændigheder vil være lavt.

I en række tilfælde kan man roligt overlade afgørelsen om elvarme til brugerne selv. Det gælder f.eks., hvor der er tale om huse, der ligger for sig selv ude på landet.

Derimod kan der være et problem i, at elvarme i alt for høj grad vinder indpas i nybyggede huse i landsbyer og andre små bysamfund, hvor der er mulighed for fælles forsyning med vedvarende energi. Her kan det få afgørende betydning for anlæggenes rentabilitet, at man får så mange som muligt med, og så kan indførelsen af elvarme i selv et begrænset antal huse blive et problem.

Vi skal i dag behandle SFs forslag om et regulært forbud mod elvarme, bortset fra visse undtagelsestilfælde. Som det fremgår af det, jeg har sagt, kan vi fra radikal side ikke gå så vidt, som SF ønsker. Men vi forstår de tanker, der ligger bag forslaget, og vi er rede til at gøre en indsats for under udvalgsarbejdet at få klarhed over, hvor stor risikoen er for, at man ved kortsigtede dispositioner kommer til at spærre for den udbygning med vedvarende energi, som på lang sigt er den eneste tilfredsstillende løsning for Danmark.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg troede ikke mine egne øjne, da jeg læste dette lovforslag med dets bemærkninger. For det første på grund af den diktatoriske tone, og for det andet på grund af de ignore-

[Birgith Mogensen]

rende og diskriminerende udtalelser om kommunernes troværdighed samt mistillid til deres evne til at disponere vedrørende tilladelser og kontrol med elvarmeforbrug både her og dér, men hovedsagelig i zone 4.

Personlig kan jeg ikke undgå at tænke på, at såfremt SF m.fl. partier og organisationer ikke havde fået held med deres skrækindjagende, usaglige antikernekræftpropaganda i Danmark, så havde dette forslag ikke ligget på bordet i dag. Totalt miljøren kernekraftproduktion for færre penge havde gjort det lige så overflødigt og grinagtigt, som det vil være om 14–16 år, når den sunde fornuft i Danmark har etableret kernekraftværker, hvad hovedparten af alle østlige og vestlige industrilande for længst har gjort.

Faktisk har jeg slet ikke lyst til at diskutere dette rabiate lovforslag. Jeg mener, at kommunalbestyrelserne har styr på dette problem, og selvfølgelig er kommunerne mest kompetente til fortsat at klare de aftalte begrænsninger for unødigt brug af el som varme- og energikilde. Naturligvis, må jeg tilføje, fordi lokalkendte mennesker er de nærmeste til at behandle lokale forhold. Eller mener SF, at vi skal oprette et statsligt elpoliti?

Mine forgængere her på talerstolen har allerede udpenslet nogle forhold, der belyser, at lovforslaget i dets nuværende form er udueligt og derfor ingen berettigelse har, men jeg vil da godt nævne, at CD intet har imod, at man fortsat eksperimenterer med de tilskudskrævende såkaldte vedvarende energiformer. Nu er der jo bare det, at nogle af disse energiforsøg ikke vedvarer ret længe ad gangen. Det projekt, SF pralede mest af, er det stats- og EF-støttede projekt i Vester Hjermitslev, men det brød sammen få dage efter den store stillede indvielsesceremoni. Det vil vare en måned eller mere, før projektet igen kan fungere, men det er da godt, at forbrugerne i mellemtiden kan købe el fra Brønderslev Oplands Elforsyning.

Der kunne siges meget mere om rentabiliteten i sol, vind, biogas og andre vedvarende energikilder, men oprigtig talt vil jeg ikke spille folketingets tid. Mine kritiske argumenter imod endnu flere af de alternative energikilder virker alligevel ikke på SFs vedvarende energifanatikere. CD kan ikke tilslutte sig forslaget.

Tinning (VS):

Jeg håber da, at fru Birgith Mogensens indlæg er blevet optaget på bånd. Så kan vi om nogle år gå over på et af de lokale museer og lytte til denne fuldstændig hæmningsløse lovprisning af kernekraften, for det er da kun på museer, den slags bliver interessant.

Derudover vil jeg foreslå hr. Svend Erik Hovmand at inddrage endnu et område i sit arbejde, nemlig det socialpolitiske. Jeg synes simpelt hen, det var så yndigt at høre denne, hvad skal vi sige, to linjers tale holdt på otte forskellige måder, som hele vejen igennem handlede om, hvor socialt urimeligt dette forslag dog vil komme til at virke. Jeg har tit følt mig tvunget til at holde den samme type to linjers tale på otte forskellige måder, nemlig når vi har diskuteret karensdag og ny fattighjælp og andre former for forfølgelse af de dårligst stillede. Jeg kan forstå, at hr. Svend Erik Hovmand nu vil alliere sig med mig og andre fornuftigt tænkende på den led, og det synes jeg er dejligt, det lover godt for fremtiden.

Endnu en absurditet i denne debat synes jeg vi fik fra energiministeren. Jeg er enig i det, der er blevet sagt om, at vi har måttet vente temmelig længe på den såkaldte område 4-rapport. Energiministeren kunne selvfølgelig sige det: jeg synes, den er så vigtig, at vi virkelig har arbejdet meget grundigt med den, og derfor har udvalget desværre måttet vente. Vi har i dag fået en hvidbog fra finansministeren om denne underlige idé med det andet jobtilbud. Det fortæller os, at hvis man synes, at en sag er vigtig nok, så kan man såmænd få lavet sit udredningsarbejde i løbet af et par uger.

Jeg vil godt beklage, at energiministeren på en og samme tid kommer herop og fortæller, at den dér område 4-rapport altså endnu en gang er blevet udsat nogle måneder, og i øvrigt afviser det foreliggende forslag bl.a. med henvisning til, at vi har brug for nogle af de nuancerede vurderinger, der ligger i område 4-rapporten. Man skal næsten være minister for at kunne mene begge dele på én gang.

Jeg synes, det var bemærkelsesværdigt, at ministeren kun polemiserede mod en del af de foreliggende bemærkninger. Det er for så vidt ikke så underligt, fordi det, som er anført om, at elvarmen i høj grad er ufleksibel,

[Tinning]

og det, som er anført om, at elvarmen i høj grad er energimæssigt ufordelagtigt, når man ser på, om der er nogen som helst rimelighed i at anvende højkvalitetsenergi, nemlig el, til lavkvalitetsformål, nemlig varme – hr. Sven Skovmand har allerede sagt noget om det – mener jeg i sig selv er rigeligt til at få rettet op på de nuværende tilstande vedrørende elvarmen. Der er også nævnt en række andre argumenter, men det vil jeg lade forslagsstillerne om at beskæftige sig med.

Vi har jo diskuteret dette område nogle gange før, og det chokerer derfor næppe nogen, når jeg kan afsløre, at VS er positiv over for det foreliggende forslag fra SF. Jeg er da også glad for, at selv om vi måske ikke kan få vedtaget lige det forslag, der ligger, så lyder det som om – nu skal man jo aldrig gå videre, end der er dækning for – vi kan få lavet et eller andet fornuftigt med det såkaldte andet flertal i løbet af rimelig kort tid. Så må vi jo se, om det holder; det vil vi da håbe, og det vil vi selvfølgelig som sædvanlig gøre vores til.

Ove Jensen (FP):

Fremskridtspartiet afviser forslaget.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt takke for debatten. Selv om der er faldet mange knubbede og mærkelige ord om, hvor usocial SF er, hvor dårligt vi tænker, og hvor forkert alt det, vi mener, er, og hvor vi i øvrigt har taget fejl af det hele, så har jeg nu alligevel den opfattelse, at der ud af dette efter nogles mening elendige, asociale og umulige forslag kan komme noget, der kan blive vældig godt, og som på mange måder kan tjene det formål, vi har villet tjene med dette forslag.

Vi bilder os ikke ind, når vi lægger et forslag frem her i folketinget, efter at vi har diskuteret det længe, efter at vi har tænkt meget over det, efter at vi har vurderet dets virkninger grundigt, at det så vil blive godtaget, præcist som det er. Vi lægger det frem som et forslag, der tager fat på nogle efter vores mening meget væsentlige problemer, og så vil vi gerne høre, hvad de andre partier siger. Vi er selvfølgelig indstillet på på nogle punkter at overveje og at tage forslaget op til revision. Det væsentligste for os er, at der sker en ændring på dette område.

Man kan tale meget om, at vi går frem med et forbud, og at det er forkert at være så kategorisk, og at det er forkert at komme med forbud. Jeg mener ikke, at SF normalt er et forbudsparti, men man kan en gang imellem have nogle grunde til at synes, at forbud i en eller anden form kan være vigtig, og for os er hele spørgsmålet om forureningen altså et meget vigtigt spørgsmål. Vi mener stadig væk, selv om vi har fået forsøringsloven, og selv om det har hjulpet på tingene, at der er store forureningsproblemer forbundet med elvarme. Selv om de ikke er så store, som de var før, kommer der nu en hel masse affald fra afsvovlingsprocessen, og det skal vi finde nogle opbevaringsmetoder til. Det er et problem, man ikke helt kan se bort fra.

Vi mener, som hr. Tinning også var inde på, at elvarmeanlæg er fantastisk ufleksible. Vi synes, at det ville være meget dårligt, hvis man i områder, som ikke bliver forsynet af naturgas eller kraftvarmeværker, installerer elvarmeanlæg mange steder. Det er meget vanskeligt den dag, man har en alternativ energiform, en anden vandbaseret energiform, at gå over fra elvarme til f.eks. solenergi. Vi mener, at man ville påføre brugerne nogle meget store økonomiske besværligheder, hvis man først sagde: gør, hvad I vil, og installer elvarme, og derefter sagde: nu har vi den vedvarende energi, nu skal I bruge den. Når vi til et eller andet punkt, hvor vi har vedvarende energi, så er det klart, at man, for at det skal blive rentabelt, må indføre en eller anden form for tilslutningspligt, og så bliver det dyrt for de mennesker, som bl.a. hr. Svend Erik Hovmand har så ondt af at vi er så væmmelige ved med dette forslag.

Vi er selvfølgelig indstillet på at kigge på, om der skal være nogle flere undtagelser end dem, vi har foreslået her. Vi har sagt, at i lavenergihuse, som er ekstra isolerede, kunne der være en mulighed for installering af elvarme. Vi har sagt, som det også er blevet nævnt heroppefra, at i sommerhuse, altså boliger, man ikke bruger hele året, kan man installere elvarme. Vi er da også indstillet på, at man med hensyn til huse, der ligger fjernt fra verden eller langt ude på landet, bør se på, om det ikke vil være rimeligt at gøre en undtagelse fra forbuddet.

I øvrigt er det klart, at også vi ser frem til område 4-rapporten og vil studere den nøje,

[Ingerlise Koefoed]

når den kommer. Det er muligt, at der vil være nogle synspunkter i den, som kan indgå i vurderingerne af hele det problem, vi har rejst her, og vi lukker ikke øjnene for, at der er nogle ting hos os, der måske skulle være lidt anderledes.

Jeg vil godt sige om de angreb, vi retter mod kommunerne, som fru Birgith Mogensens var så forarget over og kaldte diskriminerende, og hvad ved jeg, at det er vores indtryk, at der er mange kommuner, der ikke gør nok ud af dette, der ikke går nok ind i ved vurderingen af deres egen varmeplanlægning, om det ikke ville være fornuftigt med et forbud mod elvarme i nybyggeri. Det er vores indstilling. Fru Birgith Mogensens og ministerens indstilling er en anden, men selvfølgelig har vi ret – ellers ville vi da ikke skrive det. Der er ikke ment noget diskriminerende med det.

Jeg synes selvfølgelig selv, at dette forslag bør nyde fremme, og jeg takker dem, der synes nogenlunde det samme, som vi gør, om end med nogle nuancer, som vi altså gerne ser på.

Energiministeren (Enggaard):

Først et par bemærkninger til ordføreren for forslagsstillerne, fru Ingerlise Koefoed.

Jeg forstod, at det var magtpåliggende for fru Ingerlise Koefoed at understrege, at SF ikke normalt er noget forbudsparti. Den bemærkning kan jeg så inderlig godt forstå på baggrund af forslaget og den debat, der har været ført. Den bemærkning er i høj grad på sin plads til forklaring af en grundholdning, som jeg i øvrigt kunne ønske var gennemført.

Jeg tror, at fru Ingerlise Koefoed, når hun i fred og ro gennemlæser SFs forslag og vurderer dets bemærkninger, sådan som jeg også kommenterede dem i mit første indlæg her, vil nå frem til den konklusion, at det forslag, som hun forsvarede så bravt heroppefra, i virkeligheden bygger på nogle præmisser, som tiden er løbet fra. Jeg hørte en halv indrømmelse her og dér i den retning, men jeg tror stadig, at det kan være nyttigt ved lejlighed at sammenligne forslaget og dets bemærkninger med de kommentarer, jeg gav i mit første indlæg.

Det er også bemærkelsesværdigt, synes jeg, at når man skal sondre imellem de forskellige anvendelser af elektricitet, så er SFs hold-

ning, at elektricitet generelt er, om ikke lige-frem syndigt, så i hvert fald noget i den retning. Det, der imidlertid slår én, er, at hvis elektriciteten er frembragt på en vindmølle eller et biogasanlæg eller en vandmølle eller via anden god vedvarende energi, så er det ikke længere så forkasteligt at anvende elvarme, heller ikke, hvis det sker i et nybygget hus i et af de landsbysamfund, hvor man gerne vil reservere muligheden for en dag at have en vandbaseret opvarmningsform af hensyn til andre former for vedvarende energi. Det er ikke helt logisk, og på den måde tror jeg, at man med fordel vil kunne diskutere forslagens sigte i forhold til de konkrete virkninger, det vil have forskellige steder.

Jeg skal være den første til at beklage, at område 4-redegørelsen ikke foreligger. Jeg har tidligere bebudet, at den ville gøre det på denne tid, men på grund af arbejdspressen, og fordi det faktisk er et meget omfattende arbejde at vurdere de forskellige perspektiver i forbindelse med område 4's opvarmningsmuligheder, har det altså trukket ud. Jeg ser frem til, at rapporten vil kunne give udvalget og alle interesserede et langt bedre grundlag end hidtil for at vurdere perspektiverne i mange af de ting – herunder det forslag, vi i dag diskuterer – der er af vigtighed for område 4.

Hr. Baadsgaard, som i princippet afviste forslaget, men bebudede, at han selv ville komme med et forslag analogt med det, som var fremsat af socialdemokratiet i foråret, og som i principperne et langt stykke følger SFs forslag i dette anliggende, var interesseret i, hvordan vi når frem til i højere grad at opfylde den forventning, som i energiplan 81 er stillet op med hensyn til, at vedvarende energi omkring årtusindskiftet vil tegne sig for omkring 6 pct. af energiforbruget.

Om det vil jeg godt sige, at der er nogle former for vedvarende energi, som vi i disse år, specielt inden for det sidste år, ser i kraftig vækst. Jeg tænker på anvendelsen af de hjemlige ressourcer i form af halm, flis, affald, hvor der virkelig er sket noget, bl.a. i kraft af den 10 pct.s støtteordning, som i foråret blev indført som led i støtten til vedvarende energi. Jeg kan se, at der her er en klar udvikling og med nogle talstørrelser på, som, også når man måler det i procent af det samlede energiforbrug, i de kommende år vil kunne vise sig at føre frem imod det, som

[Energiministeren]

naturligvis er et mål for de fleste af os, nemlig at vi i højere grad kan udnytte vores hjemlige ressourcer af hensyn til valuta, af hensyn til beskæftigelse og for en hel dels vedkommende også af hensyn til miljø.

Jeg skal i øvrigt understrege de bemærkninger, som har været gjort fra flere sider, om betydningen af, at anvendelsen af elektricitet også ses i forhold til den tekniske udvikling, som kan forudses, herunder ikke mindst spørgsmålet om afbrydelig elvarme. Jeg tror, det vil være nyttigt i forbindelse med de fortsatte drøftelser i særdeleshed at vurdere elvarme til anvendelse i boliger i forbindelse med muligheden for, at den meget enkelt kan anlægges som afbrydelig elvarme, hvorved det samlede kapacitetsproblem vil kunne løses og udnyttelsen af vores produktionsapparat inden for elsektoren vil kunne forbedres til glæde for os alle sammen.

Jeg har noteret mig, at der har været en noget nuanceret holdning i de forskellige partier til forslaget, og jeg skal gentage mit tilsagn om at medvirke under et udvalgsarbejde med de oplysninger og udredninger, der er brug for.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er såmænd kun ministerens bemærkninger om, at vi ligefrem skulle opfatte elvarme som noget syndigt, der får mig til at gå herop igen. Vi synes ikke, at elvarme eller elektricitet er særlig syndig, når man bruger den til belysning, og hvad ved jeg, men vi synes, at elektricitet er syndig eller forkert, hvis den spærrer for brug af andre eller bedre energiformer. Vi synes især, det er forkert og syndigt, hvis man derved spærrer for udbygningen af den meget vigtige vedvarende energi og den alternative energi. Vi mener, at vi har nogle erfaringer allerede nu med brug af vedvarende energi, f.eks. elproduktion på vindmøller, som gør, at det er fantastisk vigtigt, at man fortsætter udviklingen. Det er fantastisk vigtigt af økonomiske grunde, af forureningsgrunde eller reningsgrunde, eller hvad man vil kalde det, af beskæftigelsesgrunde, at vi ikke installerer noget, der direkte spærrer for den videre udvikling.

Jeg glæder mig også til udvalgsarbejdet. Jeg ved, at ministeren vil prøve at belyse forslaget så godt, at der ikke kommer noget ud af det. Vi skal fra vores side prøve på at be-

lyse det så godt, at der kommer noget ud af det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 12:

Forslag til folketingsbeslutning om offentlig energiplanlægning uden atomkraft.

Af Sven Skovmand (RV) m.fl.
(Fremsat 9/10 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Energiministeren (Enggaard):**

Debatten om indførelse af kernekraft i Danmark har jo efterhånden strakt sig over en længere periode, og den har i enkelte faser drejet sig om forskellige hovedspørgsmål. I sidste folketingssamling drøftede tinget således miljøministerens redegørelse om affalds- og sikkerhedsproblemer ved anvendelse af a-kraft i Danmark, og i denne samling har jeg til hensigt at fremlægge en rapport, som er udarbejdet i energiministeriet om kul og kernekraft, og den rapport vedrører forsyningssikkerhed, økonomi og behovet for ny kraftværkskapacitet. Det havde nok været sagligt korrekt, hvis det radikale venstre havde ventet på denne rapport, ligesom socialdemokratiet trods deres nylige kongresbeslutning har gjort det.

Beslutningsforslaget fra det radikale venstre går ud på, at regeringen skal tilrettelægge den offentlige energiplanlægning ud fra den forudsætning, at atomkraft ikke vil blive anvendt. I henhold til forslaget skal regerin-